

ལེ་ ༡༢

བཅོམ་ཀླུ་པ་རིང་ལྷགས་ནི་མ་ཅུ་རིང་ལྷགས་
གི་དུས་རིམ་མཐོ་ཤོས་རེད

མི་རིགས་དཔེ་མཛུགས་ཁང

ལེ་ ཉིན

བཅོམ་རྒྱལ་འོད་ལྷགས་ནི་མ་ཅུ་འོད་ལྷགས་
གི་རྒྱལ་འོད་མཐོ་ཤོས་འོད་

(གོ་བའི་རི་རྒྱལ་བའད)

མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུ་ཁང་

本书根据中共中央马克思、恩格斯、列宁、斯大林著作编译局翻译的、人民出版社 1975 年 2 月出版的汉文版本翻译出版。

དེ་བའི་ནི་ཁྱད་ཀྱང་ཁྱད་ཀྱང་དབྱང་གི་མར་ཁེ་སི་དང་, མཉན་ཀེ་སི་, ལེ་ཉིན་, སི་ཏེ་ལིན་པཅས་
གི་གསུང་ཚམ་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཁང་གིས་སྒྲུབ་པ་དང་, མི་དམངས་དབེ་སྒྲན་ཁང་གིས་ 1975 ལོ་ལྷ་ 2 པར་
པར་དྲ་སྒྲན་པའི་ཆུ་ལྷིག་པར་གཞི་གཞིར་བཟུང་ཏེ་སྒྲུབ་ནས་སྒྲན་པ་ལིན་。

ལེ་ ཉིན

བཅོན་ཆུལ་རིང་ལུགས་ནི་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་

གི་དྲུས་རིམ་མཐོ་ཤིས་རེད

*

མི་རིགས་དབེ་སྒྲན་ཁང་གིས་སྒྲུབ་ནས་སྒྲན་པ

1975 ལོ་ལྷ་ 5 པར་པར་གཞི་ 1 པ་སྒྲིག་པ

1975 ལོ་ལྷ་ 5 པར་པེ་ཅིན་ལ་པར་ཐངས་ 1 པ་བརྒྱབ་པ

དེ་བའི་རྒྱུ་ལྷ་ 2 ལྷ་ 7

В. И. ЛЕНИН
ИМПЕРИАЛИЗМ, КАК ВЫСШАЯ
СТАДИЯ КАПИТАЛИЗМА

列 宁

帝国主义是资本主义的最高阶段

(俄 文)

民族出版社翻译出版 新华书店发行
民族印刷厂印刷

开本，850×1168 毫米 1/32 印张，6 1/2

1975 年 5 月第 1 版

1975 年 5 月北京第 1 次印刷

书号：M 1049 (3) 125 定价：0.27 元

དཀར་ཆག

ཐེང་གཞི	3
ཐུ་ཡིག་པར་གཞི་དང་ཏེ་ཡིག་པར་གཞི་རི་ཐེང་གཞི	6
དང་པོ་	6
གཉིས་པ་	7
གསུམ་པ་	9
བཞི་པ་	11
ལྔ་པ་	13
དང་པོ་ ཐོན་ཐྱིད་གི་གཅིག་ཕྱད་དང་ཐོན་ཕྱིན་	18
གཉིས་པ་ དབུལ་ཁང་དང་དབུལ་ཁང་གི་རྒྱ་ས་པ་གསར་པ་	42
གསུམ་པ་ དབུལ་ཅུ་རི་མ་ཅ་དང་དབུལ་ཅུ་རི་ཐོན་ཕྱིན་པ་ཉུང་གས་	68
བཞི་པ་ མ་ཅ་ཕྱིར་གཏོང་བ་	92
ལྔ་པ་ མ་ཅ་ཅན་མནའ་མཐུན་གིས་འཇམ་གླིང་བཞོ་གཙོད་བྱེད་པ་	101
དྲུག་པ་ བཙན་དབང་ཀླུ་ཁབ་ཁག་གིས་འཇམ་གླིང་བཞོ་གཙོད་བྱེད་པ་	114
བདུན་པ་ བཙན་ཀླུ་རིང་ལྷགས་ནི་མ་ཅ་རིང་ལྷགས་གི་དུས་རིམ་དམིགས་བསལ་	
ཅན་ཅིག་རེད	133
བརྒྱད་པ་ མ་ཅ་རིང་ལྷགས་གི་གཞན་རྟེན་གི་རང་བཞིན་དང་རྩལ་སྤངས་གི་རང་	
བཞིན་	151
དགུ་པ་ བཙན་ཀླུ་རིང་ལྷགས་ལ་སྐྱོན་ཚོད་བྱེད་པ་	168
བཅུ་པ་ བཙན་ཀླུ་རིང་ལྷགས་གི་ལོ་རྒྱུས་གི་གོ་གནས་	192
མཆན་འགྲེལ་	202

བཙན་ཀྱལ་རིང་ལུགས་ནི་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་

གི་དུས་རིམ་མཐོ་ཤིས་རེད¹

(གོ་བདེའི་ཀྱས་བཞད)

1916 ལོའི་ཟླ་ 1 ལོ——6 ལོའི་བར་འབྲི་བ་གནང་བ

1971 ལོའི་ཟླ་ 4 ལོ་འི་ཉི་ཁེ་ལེར་ཐོངས་དང་པོ་

དེབ་ཀྱང་པར་པར་དུ་སྒྲན་པ

ཟིན་ཕྱིས་ལུག་བཟླར་མ་གཞིར་བཟུང་ནས་པར་བཟུབ་ཐོག་

དེབ་ཀྱང་པར་མ་ཡིག་ལྟར་བཟོ་བཅོས་ཀྱང་བྱས་ཡོད

ཐེང་གཞི

ད་ལྟ་སྐྱེག་མཁན་རྣམས་ལ་འབུལ་རྒྱུ་དེའི་ཆུང་འདི་ནི། 1916 ལོའི་དབྱེད་ཀྱི་
ངས་སུ་ཁོ་ཉིད་བྱིས་པ་ཅིག་ཡིན། དེ་གཞི་ལས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ལོག་པ་ལ་ཐུ་ཡིག་
དང་དབྱིན་ཡིག་གི་བྱར་ལྟའི་དཔེ་དེའི་མི་འདྲང་བ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཨ་ཡིག་གི་བྱར་
ལྟའི་དཔེ་དེའི་མི་འདྲང་བའི་ཆོར་སྤང་ཏེ་ཅང་གཏིང་ཟབ་པོ་ཅིག་བྱང་། ཡིན་ནའང་།
བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་གི་སྒྲིབ་རྒྱུ་བཞད་བྱེད་ཡས་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚུལ་དཔེ་གཙོ་བོ་ཏེ་
ཡུའི་ཨ་རུའི་བྱུ་མེན་གི་ཚུལ་དཔེ་དེ། ངས་པོད་སྤྱད་བྱས་པ་མ་ཟད། དེར་ངས་བྱེད་
ལོས་པའི་དོ་སྤང་ཡང་བྱས་པ་ཡིན་པས་མ་གི་འདུག།

ངས་དེའི་ཆུང་འདི་འབྲི་སྐབས་། ཅ་ཏྲང་གོང་མའི་སྤྱད་གཞུང་གིས་དཔེ་དེའི་དང་
ཆགས་པར་ལ་ཞིབ་བཞེར་བྱེད་རྒྱུ་དེར་ངས་མ་སྒོ་བཏང་བ་ཡིན། དེར་རྟེན་ངས་རང་ཉིད་
ལ་ཆོད་འཇིན་ནན་པོ་བྱས་ཏེ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཁོ་ན་དང་ལྷག་པར་དུ་དཔལ་
འབྱོར་ཐད་གི་དབྱེ་ཞིབ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་བྱས་མེད་པ་མ་ཟད། ཆབ་སྲིད་ཐད་བཞད་
དགོས་ངེས་གི་བསམ་འཆར་ཁ་གསལ་གསལ་བཞད་བྱེད་སྐབས་ཀྱང་། གཟབ་ནན་ཏེ་ཅང་
ཆེན་པོ་ཅིག་མ་བྱས་ཐབས་མེད་བྱང་ནས། མྱོག་བདེ་གཏོང་ཐབས་དང་། ཅ་ཏྲང་གོང་
མའི་སྤྱད་གཞུང་གི་བཅན་ཤེད་ལོག་གསར་བཟེ་པ་ཡོད་ཆད་གིས་སྤྱུ་གྲུ་བྱིར་ཏེ་
“ལུགས་
མཐུན་”གི་ཚུལ་ཡིག་འབྲི་སྐབས་མ་སྤྱད་ཐབས་མེད་ཡིན་པའི་དབྱེ་སྤོར་གི་གཏམ་རྒྱུད་ལྟ་
བུའི་——སྤྱུག་མོ་བའི་དབྱེ་སྤོར་གི་གཏམ་རྒྱུད་ལྟ་བུའི་——སྤྱད་ཆ་དེ་མ་སྤྱད་ཐབས་མེད་
ཅིག་བྱང་།

ད་ལྟ་རང་དབང་ཐོབ་ཐོན་པའི་སྐབས་འདིར། དེའི་ཆུང་འདིའི་ནང་སྐབས་དེར་
ཅ་ཏྲང་གོང་མའི་སྤྱད་གཞུང་གིས་དཔེ་དེའི་དང་ཆགས་པར་ལ་ཞིབ་བཞེར་བྱེད་རྒྱུ་སྒོ་

རྟོགས་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་གིས་ཁ་གསལ་གི་སར་བཤད་སྤངས་དོན་ཤོག་དུ་མ་འཁེལ་བ་དང་
 གསལ་ལ་མ་གསལ་ མཐ་པས་མཐུན་པ་བཅོར་བ་ལྟ་བུ་བཅས་བྱུང་བ་དེ་ཙམ་སྤྱར་
 སྟོག་སྐབས་ ༡༩༣༥་ལ་གནས་མཐས་སྤྱི་ལོ་ཙམ་ནས་མི་འདུག། བཅན་གྱལ་རིང་ལུགས་ནི་
 སྤྱི་ཚལ་རིང་ལུགས་གི་གསར་བཟའི་སྤྱོད་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དང་ སྤྱི་ཚལ་ཏ་ལུན་རིང་ལུགས་
 (ཁ་སྟོག་གི་སྤྱི་ཚལ་རིང་ལུགས་དང་དོན་དངོས་སྟོག་གི་ཏ་ལུན་རིང་ལུགས་) ནི་སྤྱི་ཚལ་
 རིང་ལུགས་ལ་ཀྱུ་བ་གཏོང་མཐར་ཕྱིན་བྱས་ནས་ཤད་དེ་འབྱོར་ལྟོག་གིས་ལྟོགས་སུ་
 འཁོར་བ་ཅིག་ཡིན་པ་ བཟོ་པའི་ལས་འགུལ་ཁ་བྲལ་བ་དེ་བཅན་གྱལ་རིང་ལུགས་གི་སྤྱི་
 རལ་ལུལ་གི་ཆ་རྒྱུ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ སྟགས་གི་གནད་ དོན་དེ་ ཆ་ བཤད་ སྐབས་
 ར་ས་“བན་གཡོག་ལྟ་བུའི”སྟེན་ཆ་ཅིག་ཤེད་སྟེན་མ་བྱས་ཐབས་མེད་བྱུང་ ད་ལྟ་ར་ས་
 གནད་དོན་དེ་རིགས་ལ་ཐུགས་ཁུར་གནང་མཁན་སྟོག་མཁན་ཆོར་ངའི་སྤྱར་དུ་པར་སྤྱར་
 བྱུང་བཤས་ཡོད་པའི་ 1914 ལོ་—1917 ལོའི་བར་གི་ཀྱལ་ཕྱི་འཛིན་ཆ་མ་ཕྱགས་སྟོག་
 ཟེར་བ་དེར་གཟིགས་རྟོགས་བྱ་རྒྱ་ཡིན། འདིར་དམིགས་བསལ་དུ་སྟོན་དགོས་པ་ཅིག་ནི་
 སྟོག་ལྟེ་ 119 པ་—120 པའི་①བར་གི་ཡི་གེ་དུམ་བྱ་དེ་རེད། དཔེ་དེ་བ་དང་ཆགས་
 བར་གི་ཞིབ་བཤེར་ལས་ཐར་བྱུང་བའི་ནམ་པའི་སྟོག་ནས་སྟོག་མཁན་ཆོར་མ་ཙམ་ཅན་དང་
 མ་ཙམ་ཅན་གི་སྟོགས་སུ་འཁོར་བའི་སྤྱི་ཚལ་ཏ་ལུན་རིང་ལུགས་ པས་(ཁའོ་ཆོ་ཅིས་ཁོ་ཆོ་
 དང་འཐབ་ཅོད་བྱས་པ་དེ་མཐར་ཕྱིན་པ་ཅིག་ཙམ་ནས་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད)ག་འདྲ་བྱས་
 བས་བཅན་སྤྱོད་གི་གནད་དོན་སྟོག་རོ་ཆ་ཁེལ་མེད་གིས་རྒྱན་གཏམ་བཤད་པ་དང་ ག་
 འདྲ་བྱས་ནས་རང་གི་ཀྱལ་ཁབ་གི་མ་ཙམ་ཅན་གི་བཅན་སྤྱོད་མེད་རྒྱས་དེ་རོ་ཆ་ཁེལ་
 མེད་གིས་འགྲེལ་བས་ཐབས་བྱས་པ་དེ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཆེད་ ར་ས་ཡི་གེ་དུམ་
 བྱ་དེའི་ནང་རི་ཡིན་དཔེ་བཞག་ནས་……མ་བཤད་ཐབས་མེད་བྱུང་! བསམ་སྟོན་ཞིབ་
 ཆགས་གཏོང་བྱུང་མཁན་སྟོག་པ་པོ་ནམས་གིས་འདིར་རི་ཡིན་ཟེར་བ་ནི་ཨོ་གོ་ལ་བཤད་
 གི་ཡོད་པ་དང་ ཁའོ་ཞན་ཟེར་བ་རྒྱན་ལན་དང་ པོ་ལན་ ཁུར་ལན་ ལུ་ཁེལ་ལན་

① དཔེ་དེ་བ་འདིའི་སྟོག་ལྟེ་ 191 པར་གསལ། — ཙམ་སྟོག་པའི་མཆན

ཞི་ལུ་ ཡུའུ་ཏ་ལ་ ཨའི་མི་ལན་བཅས་དང་ཨུ་རུ་ཐུ་ཆེན་པོའི་མིའི་སྤྱོད་ས་མིན་པའི་
ས་ཁུལ་གཞན་དག་མཉམ་ལ་བཞད་གི་ཡོད་པ་ཤེས་བྱུང་གི་རེད།

ངས་ང་རང་གི་དེབ་ཆུང་འདིས་ གྲོག་མཁན་ཆས་བཅན་རྒྱལ་ཅིང་ལྷགས་གི་དཔལ་
འབྱོར་གི་རོ་བོ་ཏེ་རྩ་བར་བྱུར་པའི་དཔལ་འབྱོར་གི་གནད་དོན་དེ་གོ་བ་ལེན་རྒྱུར་རྒྱས་
རམ་བྱེད་བྱུང་པའི་རེ་བ་བྱེད་གི་ཡོད། གནད་དོན་དེར་ཞིབ་འཇུག་མ་བྱས་ན་ ད་ལྟའི་
དམག་འཁྲུག་དང་ད་ལྟའི་ཆབ་སྲིད་ལ་ཆོད་དཔག་གི་འདྲ་བྱེད་དགོས་པ་རྩ་བ་ནས་ཤེས་་་
བྱུང་གི་མ་རེད།

རྩམ་ མཁམ

1917 མའི་ཟླ་ 4 ཚེས་ 26 ཉིན་པེ་ཏི་གི་ལེ

ཐུ་ཡིག་པར་གཞི་དང་ཏེ་ཡིག་པར་གཞིའི་སྒྲིང་གཞི²

(དང་པོ)

ངས་ཨ་ཡིག་པར་གཞིའི་སྒྲིང་གཞིའི་ནང་, 1916 ལོར་དཔེ་དེབ་འདི་འབྲི་སྐབས་
ཏུ་རྟོང་གོང་མའི་མིང་གཞུང་གིས་དཔེ་དེབ་དང་ཆགས་པར་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་ཆུ་དེར་...
བསམ་སྒྲིང་བྱང་བ་ཡིན་ཟེ་བཤད་ཐུང་། ད་ལྟོ་ངས་རྩམ་ཡིག་འདི་ཆ་ཆང་བཙས་འབྲི་
བྱེད་བྱུང་གི་མ་ཟེད་ལ་, བཙས་འབྲི་བྱས་ན་འགྲིག་མདོག་ཁ་པོ་ཅིག་ཀྱང་མ་རེད་, གང་
ཡིན་ཟེར་ན་? དཔེ་དེབ་འདིའི་ལས་འགན་གཙ་པོ་ནི་, རྩ་བུ་ག་དུས་ཡིན་ཡང་ཀྱལ་
ཁབ་སོ་སོའི་འཕྲོར་ལྷན་གྲུལ་རིམ་གིས་རྩམ་ཆེས་བྱས་པའི་ཐོག་ས་པར་ལྟུང་དུ་གཞི་ཅོད་
བྲལ་དེ་ཆོ་དང་འཕྲོར་ལྷན་གྲུལ་རིམ་གི་རིག་གནས་པ་རང་གིས་ངོས་ལེན་ཞུས་པ་དེ་ཆོ་...
གཞིར་བཟུང་ནས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དུས་འགོ་ཏེ་འཛམ་གླིང་བཙན་ཀྱལ་རིང་ལུགས་
གི་དམག་ཆེན་དང་པོའི་རྩ་བུ་པ་ལ་, ཀྱལ་གྱི་འཕན་ཚུན་འབྲལ་བའི་ཐོག་འཛམ་གླིང་
ཡོངས་གི་མ་ཆ་རིང་ལུགས་དཔལ་འཕྲོར་གི་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཆུ་
དེ་ཡིན་པའི་ཁྱེད་གིས་རེད་།

རྩམ་སྒྲིང་མ་ཆ་རིང་ལུགས་ཀྱལ་ཁབ་གི་ཀྱང་ཁྲན་ཏང་མི་མང་ཆེ་བར་ཆ་བཞག་...
ནས་བཤད་ན་, བཙས་འབྲི་མ་བྱས་ན་ཆད་ངེས་ཅན་ཅིག་གི་ཐོག་ཐ་ན་ཕན་ཐོགས་ཡོད་
པ་ཅིག་རེད་: ཏུ་རྟོང་གོང་མའི་མིང་གཞུང་གི་དཔེ་དེབ་དང་ཆགས་
པར་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་མཁན་ལས་ཁྱེད་ས་གིས་བལྟས་ན་ལུགས་
དང་མཁུན་པ་ཡིན་པའི་དཔེ་དེབ་འདི་ཁོང་ཆོས་བལྟས་རྒྱུས་, ད་ལྟོ་མེ་ཁོ་དང་
ཡང་ན་རྩ་གོར་ཆ་བཞག་ན་, ལུན་རིང་མ་སོང་གོང་གུང་ཁྲན་ཏང་མི་ཡོངས་རྒྱགས་ཏེ་

ལམ་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད་ན་འང་ཁོང་ཚོས་གྲང་ཁྱད་ཏང་མིར་དུ་དྲུང་ཡོད་པའི་ལུགས་...
 མཐུན་གྱི་གོ་མཁུ་ཕྱན་བྱ་དེ་ཐེད་སྤྱད་ནས་, སྤྱི་ཚགས་ཞི་བདེ་རིང་ལུགས་གི་ལྟ་ཆུལ་
 དང་“འཇམ་སྤྱིང་དམངས་གཙུག་”སྤྱིང་བསམ་གི་གཡོ་རྒྱུན་ཡོངས་རྒྱལ་སྤེལ་འདོན་བྱེད་...
 སྤྱིང་པ་མ་ཟད་, བྱེད་དགོས་ངེས་ཅིག་ཀྱང་ཡིན་པ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་གི་རེད་, ཞིབ་པ་ཞེས་
 བྱས་ཆར་བའི་དཔེ་དེབ་འདིའི་ནང་ཁ་སྤོན་བྱེད་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་ཁག་དེ་ངས་སྤྱིང་...
 གཞི་འདིའི་ནང་འབྲི་གི་ཡིན་

(གཉིས་པ)

1914 ལོ་—1918 ལོའི་བར་གི་དམག་འཁྲུག་དེ་སྤྱུགས་གཉིས་ཀའི་ཐད་ནས་...
 བཤད་ན་འང་ཆང་མ་བཅན་ཆུལ་རིང་ལུགས་གི་(བཅན་འཇམ་དང་, འཕྲིག་བཅོམ་, རྒྱལ་
 རྒྱུན་བཅས་གི)དམག་འཁྲུག་ཅིག་དང་, ཆང་མ་འཇམ་སྤྱིང་བཞོ་བཤའ་ཆུག་ཆུ་ཏེ་, མི་
 སེར་སྤུལ་ལུལ་དང་དཔུལ་ཅའི་མ་ཅའི་“སྤྱིང་བསམ་ལུགས་ཁབ་ཁོངས་”བཞོ་གཙུག་བྱེད་ཆུ་དང་
 ཡང་སྤྱིང་བཞོ་གཙུག་བྱེད་ཆུ་སྤྱུགས་གི་ཆེད་དུ་བྱས་པའི་དམག་འཁྲུག་ཅིག་ཡིན་པ་དཔེ...
 དེབ་འདིའི་ནང་ར་སྤྱིང་བྱས་ཡོད་

དམག་འཁྲུག་གི་སྤྱི་ཚགས་གི་རོ་ཐོ་རོ་མ་དེ་ར་སྤྱིང་བྱེད་ཐུབ་མཁན་ཏེ་, གནད་
 ལ་འཁེལ་བ་ཅིག་བཤད་ན་དམག་འཁྲུག་གི་ཐུལ་རིམ་གི་རོ་ཐོ་རོ་མ་ར་སྤྱིང་བྱེད་ཐུབ་...
 མཁན་ནི་, དམག་འཁྲུག་གི་སྤྱི་འབྲེལ་ལོ་རྒྱུས་དེ་མ་ཡིན་པར་, དམག་འཁྲུག་ནང་ཞུགས་
 མཁན་ཆུལ་ཁབ་ཁག་གི་དབང་རྒྱུར་གྲུལ་རིམ་གི་སྤྱི་རོལ་ལུལ་གི་གནས་ཆུལ་ལ་
 དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་ཆུ་དེ་ཡིན་པ་ཞེས་པ་བྱེད་དགོས་, ཐུ་རོལ་ལུལ་གི་གནས་ཆུལ་དེ་རིགས་
 གསལ་བཤད་བྱེད་ཆེད་, ངས་པར་དུ་དམག་འཁྲུག་ནང་ཞུགས་མཁན་ཆུལ་ཁབ་ཁག་
 དང་འཇམ་སྤྱིང་ཡོངས་གི་དཔལ་འབྱོར་འཛེ་བའི་རྒྱུ་གཞི་འདི་སྤྱིང་གི་སྤྱུགས་...
 རྒྱུ་འབྱེད་གཞི་ལུང་དུ་འདོན་དགོས་པ་ལས་, དཔེ་ཁ་གསལ་དང་དབྱེད་གཞི་རེ་གཉིས་
 (སྤྱི་ཚགས་གི་འཛེ་བའི་གནས་ཆུལ་རྒྱལ་འཛིང་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡིན་ཐུབས་, ག་དུས་

ཡིན་ན་ཡང་དཔེ་གང་མང་ཅིག་དང་ཡང་ན་དཔུང་གཞི་རེ་གཉིས་ཅིག་བཅའ་ནས་བཤད་
ཚུལ་གང་རུང་ཅིག་ར་སྤྱོད་བྱེད་ཐུབ་གི་རེད)ལྟར་དུ་བྲངས་ན་འགྲིག་གི་མ་རེད།

ངས་ 1876 ལོ་དང་ 1914 ལོའི་འཇམ་མིང་བཞོ་གཙོད་བྱེད་པའི་
གནས་ཚུལ་གསལ་བཤད་བྱེད་སྐབས་(ལུ་རྒྱལ་པ)དང་1890 ལོ་དང་ 1913 ལོའི་འཇམ་
མིང་གི་ལྷགས་ལམ་བཞོ་གཙོད་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་གསལ་བཤད་བྱེད་སྐབས་(ལུ་
བདུན་པ)ལྟར་དུ་བྲངས་པ་དེ་ནི། དགག་ལན་ཀླུག་ཐབས་བལ་བའི་ཚུགས་བརྩས་དཔུང་
གཞི་དེ་འདྲ་ཅིག་རང་ཡིན། ལྷགས་ལམ་ནི་མ་ཅུ་རིང་ལྷགས་བཟོ་ལས་ནང་གི་ཤྲེ་ཁག་
གལ་ཆེ་ཤོས་རྩོ་མལ་བཟོ་ལས་དང་རར་ལྷགས་བཟོ་ལས་གི་ཚུགས་རྩོམ་ཅིག་རེད་ལ།
འཇམ་མིང་གི་ཉོ་ཆོང་དང་འཕྱོར་ལྷན་གྲལ་རིམ་གི་དམངས་གཙོའི་དཔལ་ཡོན་དར་རྒྱས་
བྱུང་ཚུལ་གི་ཚུགས་རྩོམ་དང་དེའི་རྟགས་མཚན་གསལ་ཤོས་ཅིག་ཀྱང་རེད། དཔེ་དེབ་
འདིའི་མདུན་གི་ལུ་ཁ་ཤས་ནང་ལྷགས་ལམ་དེ་ག་འདྲ་བྱས་ནས་ཐོན་སྐྱོད་ཆེན་པོ་དང་
སྐར་ཤྲེམ་ཅུ་འཇུགས་དང་གཅིག་དུ་འབྲེལ་བ་དང་། ག་འདྲ་བྱས་ནས་ཞིན་ཉི་ཅ་དང་
ཁ་ཐེར་གྱུར་ལ་སོ། དུལ་ཁང་བཅས་དང་གཅིག་དུ་འབྲེལ་བ། ག་འདྲ་བྱས་ནས་
དུལ་ཅ་སྐར་ཤྲེམ་པ་ཉུང་ཤས་དང་གཅིག་དུ་འབྲེལ་བ་བཅས་གི་སྐར་གསལ་བཤད་བྱས་
ཡོད། ལྷགས་ལམ་གི་བྱང་བ་བྱུང་གདལ་དུ་བཅུགས་པ་དང་། བྱུང་ཚུལ་དེ་རིགས་དོ་མི་
མཉམ་པ། ལྷགས་ལམ་གི་བྱང་བའི་འཕེལ་སྐྱེད་ས་དོ་མི་མཉམ་པ་བཅས་ནི། འཇམ་མིང་
ཡོངས་གི་དེང་རབས་མ་ཅུ་རིང་ལྷགས་ཉེ་སྐར་ཤྲེམ་མ་ཅུ་རིང་ལྷགས་གི་ཚུགས་རྩོམ་ཅིག་
རེད། ཚུགས་རྩོམ་དེའི་ཐོག་ནས་། ཐོན་སྐྱོད་རྒྱ་ཆས་སྐར་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལྷགས་ད་
དུང་གནས་ཡོད་པའི་དཔལ་འཕྱོར་གི་ཆང་གཞི་དེའི་ཐོག་། བཅན་ཀླལ་རིང་ལྷགས་གི་
དམག་འཁྲུག་ལངས་རྒྱ་ནི་གཡོལ་ཐབས་གཏན་ནས་མེད་པ་ཅིག་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཚན་
པ་རེད།

མ་ཅུ་རིང་ལྷགས་གི་བཟན་གཡོག་ལམ་ལྷགས་ལ་མཛེས་རྒྱན་སྤྲོས་ནས་ཐོབ་ཆ་རག་
པའི་འཕྱོར་ལྷན་གྲལ་རིམ་གི་ཚོའི་ཕྱོད་དང་འཕྱོར་རྒྱུང་གྲལ་རིམ་གི་མི་སྡེ་ཤལ་བ་ཚོས་
བརྩས་ན། ལྷགས་ལམ་བཟོ་རྒྱ་དེ་རྟུལ་བཟོ་དང་། རང་བཞིན་དམངས་གཙོ་རིག་

གནས་ དཔལ་ཡོན་ཁྲུབ་སྒྲིལ་བཅས་གི་ལས་དོན་ཅིག་རང་རེད་པས་མ་གི་ཡོད་པ་རེད།
 དོན་དངོས་ཐོག་མ་ཅ་རིང་ལུགས་གི་ཐག་ཟུད་དེ་མ་སྒྲིལ་མང་སྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་སྒྲིལ་གི་ཏཱ་
 བ་ལྟར་ ལས་དོན་དེ་ཐོན་ཟུད་ཀྱི་ཆས་ཟླར་ལ་དབང་བའི་ལས་ལུགས་ཀྱི་ལ་པོ་དང་གཅིག་
 ཏུ་སྒྲིལ་བ་དང་ འཇུགས་སྒྲིལ་གི་ལས་དོན་དེ་མི་དམངས་ **དྲུང་ཡུར་བརྒྱ** (མི་མེར་
 སྒྲིལ་ལུ་དང་མི་མེར་སྒྲིལ་ལུ་ཕྱེད་ཅམ་གཉིས་སྒྲིལ་པ) ཏི་ འཛམ་གླིང་གི་མི་ཁྲུངས་
 ཕྱེད་ཀ་ཡན་ཆད་ཟིན་པའི་ཟུར་གཏོགས་ཀྱི་ལ་ཁབ་གི་མི་དམངས་དང་ “དཔལ་ཡོན་དར་
 བའི” ཀྱི་ལ་ཁབ་གི་མ་ཅའི་གྲས་པའི་བྱན་གཏོག་རྣམས་ལ་གཉེན་གཤོན་གྱི་དཔལ་གི་ལག་...
 ཆར་སྒྲུར་པ་རེད།

མ་ཅ་ཅན་དང་དེའི་ཆགས་པར་གིས་བཟོ་ཞིང་རྣམས་ལ་མགོ་སྐོར་གཏོང་གྱུར་སྒྲུད་
 པའི་འཕྲོད་ཆེག་——ལས་རིགས་ཀྱི་ཅན་གི་བདག་པོའི་ངལ་ཅུལ་གིས་མང་གཞི་བྱེད་པའི་
 ཟླར་ལ་དབང་བའི་ལས་ལུགས་དང་ རང་མོས་འགྲན་ཅོད་ དམངས་གཙོ་བཅས་ཆང་
 མ་འདས་ཟིན་པའི་རིགས་ཅིག་ཏུ་ཡུར་པ་རེད། མ་ཅ་རིང་ལུགས་ནི་“སྒྲན་ཐོན” ཀྱི་ལ་ཁབ་
 ཆས་ཉུང་ཤས་ཅིག་གིས་འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་དམངས་མང་ཆེ་བར་མི་མེར་སྒྲིལ་བའི་གཉེན་
 གཤོན་གཏོང་གྱུ་དང་དུལ་ཅའི་བཀག་སྒྲིལ་བྱེད་གྱུརི་འཛམ་གླིང་གི་མ་ལག་ཅིག་ཏུ་ཡུར་
 ཆར་བ་རེད། “རྒྱས་རྒྱས” དེ་རིགས་བཞོ་བཤའ་ཀྱི་མཁའ་ན་ནི་འཛམ་གླིང་ཐོག་གི་སྒྲིབས་
 ཆེ་ཤོས་དང་ལུས་ཡོངས་ལ་བྲག་ཆས་སྒྲིལ་པའི་རྒྱ་རྒྱ་གཉིས་གསུམ་(མེ་གོ་དང་ དབྱིན་
 གོ་ རི་པན) རེད་ ཁོ་བཞོས་འཛམ་གླིང་གི་པོ་དེ་**ཁོ་ཆོ་རང་ཉིད་གི་རྒྱས་རྒྱས་**
 བཞོ་བཤའ་ཀྱི་ཆེད་བྱེད་པའི་དམག་འཁྲུག་ནང་ཁྱིད་པ་རེད།

(གསུམ་པ་)

གོང་མའི་སྤྱི་དབང་སྒྲུར་གཙོད་གི་ལས་ལུགས་ལག་ལེན་བྱེད་པའི་ཉེ་གོས་བཅན་...
 ཤེད་བྱས་ནས་བཞག་པའི་བྱུང་ལུ་མི་མེ་མེ་ལི་ཐུའོ་རྒྱ་མི་ཁའི་ཞི་ཆིངས་དང་ མེ་གོ་དང་
 རྒྱ་གོའི་“དམངས་གཙོ” རྒྱུ་མཐུན་ཀྱི་ལ་ཁབ་དང་“རང་དབང་གི” དབྱིན་གོས་བཅན་ཤེད་བྱས་

ནས་བཞག་པའི་དེ་བས་གདུག་རྩུབ་ཆེ་ཞིང་ཐ་གཤམ་ཡིན་པའི་རྒྱན་ཨེར་སའེ་ཞི་ཆིངས་...
དེས་, མིའི་རིགས་ལ་བྱ་བ་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་ཅིག་བྱས་ཡོད་པ་རེད་, གང་ཡིན་ཟེར་ན?
དེ་ཆས་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་གིས་སྐྱས་པའི་ཡིག་མཁན་སྤང་པོ་དང་, རང་གིས་རང་
ཉིད་ཞི་བདེ་རིང་ལུགས་པ་དང་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་པ་ཅིག་ཡིན་ཟེ་བཤད་གི་ཡོད་ནའང་
“ལེར་ལྷན་རིང་ལུགས”ལ་བརྟུན་བཞུགས་བཏང་ནས་, བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་གི་ཆ་རྒྱུན་
འག་ཞི་བདེ་ཡོང་བ་དང་ལེགས་བཅས་བྱེད་བྱུང་གི་རེད་ཟེ་ལྷ་བཙུགས་གིས་བཤད་མཁན་
ལྷག་སྤྱད་གི་ཆོང་པ་ཏམ་འདྲད་ཅན་རྣམས་གི་མཐུལ་བད་དེ་རྟོལ་བའི་རྒྱན་གིས་རེད་.

དེལ་ཅའི་རྒྱ་རྒྱན་ཆོགས་པ་དབྱིན་གོ་དང་ཏེ་གོ་དེ་གཉིས་གིས་རྒྱས་རྒྱས་ཆས་འབྲུག་
རིས་བྱེད་པའི་དམག་འཁྲུག་བྱས་ནས་ལུས་པའི་མི་རྒྲ་དང་དབང་པོ་རྒྱན་ཅན་གྱི་རྟོང་ལྷག་
ཁ་གས་དང་, རིས་སྤྱ་བྱང་བའི་“ཞི་ཆིངས”དེ་གཉིས་གིས་འབྱོར་ལྷན་གྲལ་རིམ་གིས་མགོ་
གཞོན་བྱས་པ་དང་, རྟོག་རིས་བཏང་བ་, མགོ་སྐྱར་བཏང་བ་, ལྷན་རྟོང་ས་བཟོ་ཐབས་
བྱས་པ་བཅས་གི་དམངས་ཆོགས་གྱི་རྟོང་མང་པོ་དེ་ཆོ་སྤར་བྱང་མ་སྤྱང་བའི་མཚུགས་...
ཆད་གི་ཐོག་ནས་གོ་རྟོགས་སད་པ་ཅིག་བཟོས་པ་རེད་. དེར་རྟེན་དམག་འཁྲུག་གི་རྒྱན་
གིས་འཇམ་གྱིང་ཡོངས་གི་དཔལ་འབྱོར་ལ་གཏོར་བཞིག་ཐོབས་པའི་ཆང་གཞིའི་ཐོག་,
འཇམ་གྱིང་གི་གསར་བརྗེའི་གོ་སྐབས་སྤྱབས་རྒྱ་ཉིན་བཞིན་ཐག་རེ་ཉིར་བྱུར་པ་རེད་,
གོ་སྐབས་དེ་སྤྱབས་རྒྱར་དུས་ལྷན་རིང་ཞིང་དཀའ་ཆོགས་ཆེ་བའི་གོ་རིམ་ཀྱག་ཀྱག་གི་...
འདྲ་ཅིག་བརྒྱད་དགོས་ནའང་, དེའི་མཐའ་མཆུག་གི་འབྲས་བུར་འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་གི་
གསར་བརྗེ་ལངས་རྒྱ་མ་ཟད་རྒྱལ་ཁའང་ཐོབ་རྒྱ་དེ་རང་ལས་གཞན་གང་ཡང་ཡོང་གི་མ་
རེད་.

གོ་ཅི་གཉིས་པའི་བ་མེར་བསྐྱགས་གཏམ་གིས་ 1912 ལོར་ཆོད་དཔག་བྱས་པའི་...
དམག་འཁྲུག་དེ་ནི་, 1914 ལོར་ལངས་པའི་དམག་འཁྲུག་དེ་རང་ཡིན་པ་ལས་, ལྷིར་
བཏང་གི་དམག་འཁྲུག་(དམག་འཁྲུག་འདྲ་མིན་སྣ་ཆོགས་ཡོད་པ་རེད་, གསར་བརྗེའི་
དམག་འཁྲུག་ཡང་ཡོད་པ་རེད) ཅིག་མ་རེད་, —བསྐྱགས་གཏམ་དེ་གོ་ཅི་གཉིས་པའི་
དཔལ་པོ་རྣམས་བད་དེ་རྩ་ཆ་དགོས་པའི་ཐོར་ཞིག་དུ་སྤང་བ་དང་དེ་ཆོད་རྩ་ལྷག་གི་བྱ་

སྤྱད་ཡོད་ཆད་ཐེར་འདྲན་བྱེད་ཡས་གི་བླན་གས་རྩི་རིང་ཅིག་ཆགས་པ་རེད།

དེར་དྲིན་, ངས་ད་ལྟ་བསྐྱགས་གཏམ་དེ་པར་གཞི་འདིའི་བྱར་བཞོད་ནང་བརྒྱད་
འགོད་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད་, སྐྱག་མཁན་ནམས་ལ་གསལ་གསལ་གི་གནད་དོན་དེར་དྲི་
སྤང་བྱེད་དགོས་པའི་རེ་བའང་ཡང་ཡང་ཞུ་གི་ཡིན་, དེ་ནི་: བསྐྱགས་གཏམ་གི་ནང་དུ་
ཕྱོགས་མང་པོའི་ཐད་ནས་བྱང་གྲུབས་ཡོད་པའི་ཐེངས་འདིའི་དམག་འཁྲུག་དང་འཁྱོར་...
མེད་གཤམ་རིམ་གི་གསར་བརྒྱུད་པར་གི་འབྲེལ་བ་དེ་གནད་ལ་འབྲེལ་བ་དང་, གསལ་པོ་
ཐད་ཀར་བཅས་གི་སྒྲི་ནས་བཤད་ཡོད་པ་རེད་, གོ་ཅི་གཉིས་པའི་དཔལ་པོ་ནམས་གིས་
ཀྱུ་མས་རང་ཉིད་གིས་ཀྱུ་མ་ཀྱུ་མའི་ས་ཆ་ནས་གཡོལ་ཐབས་བྱེད་པ་ནང་བཞིན་ནམས་ཡིན་
ཡང་ཐབས་བརྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་གི་སྒྲི་ནས་གནད་དོན་དེ་ཚོ་ལས་གཡོལ་ཐབས་བྱེད་གི་ཡོད་པ་
རེད།

(བཞི་པ)

དཔེ་དེབ་འདིའི་ནང་དུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཕྱོག་གི་བསམ་པའི་སྐབས་རྒྱན་“ཁོ་ཅི་རིང་...
ལྷགས”ལ་དགག་པ་རྒྱག་རྒྱ་དེར་དམིགས་སྤྱད་པཀར་ནས་དྲི་སྤང་བྱས་ཡོད་, འཇམ་སྤྱིང་
གི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ལ་ཆ་མཚན་ན་, བསམ་པའི་སྐབས་རྒྱན་དེ་མཚན་མཁན་ནི་གོ་ཅི་གཉིས་
པའི་“སྤྱད་གྲགས་ཆེ་གོས་ཡིན་པའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལྷགས་པ”དང་གཙོ་འཛིན་(ཨའོ་ཉི་
ཡི་གི་ཨའོ་ཐུའོ་པའོ་ལེར་གས་དང་, དབྱིན་གྲོའི་ལ་ཕུའུ་སའེ་མའེ་ཁེ་ཐང་ན་སྐགས་,
སྤྱ་གྲོའི་ཨར་པོ་ཐུའོ་མ་སྐགས་དེ་ཚོ་རེད)ནམས་དང་, དེ་མཐོང་སྤྱི་ཚོགས་ཏང་མི་དང་
ལེགས་བཅོས་རིང་ལྷགས་པ་, ཞི་བདེ་རིང་ལྷགས་པ་, འཁྱོར་ལྡན་གྲལ་རིམ་གི་དམངས་
གཙོའི་ཕྱོགས་ཁག་, ཆོས་འཆད་མཁན་བཅས་མི་འཕྲོ་ཆེན་དེ་ཚོ་རེད།

བསམ་པའི་སྐབས་རྒྱན་དེ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་གོ་ཅི་གཉིས་པ་ཁ་ཐོར་བ་དང་...
རྒྱལ་སྤངས་སྤྱ་རྒྱར་པའི་འབྲས་བྱ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་, ཕྱོགས་གཞན་ཅིག་ནས་འཆོ་བའི་
ལྷལ་དུ་ས་ཕྱིལ་པོ་དེའི་དབང་གིས་འཁྱོར་ལྡན་གྲལ་རིམ་གི་ཕྱོགས་ཞེན་དང་དམངས་གཙོའི་

ཕྱགས་ཞེན་གྱི་དབང་ལོག་དུ་ཚུད་པའི་འཕྱར་ཆུང་གྲུལ་རིམ་པའི་བསམ་པའི་འདུ་ཤེས་གྱི་
བྱུང་འབྲས་ཐོག་དུ་མེད་པ་ཅིག་རེད།

ཁའོ་ཆོ་ཅི་དང་དེའི་ངན་རྒྱལ་པའི་ལྟ་ཆུལ་དེས་, ཆུ་མ་པ་པོ་ཁོ་པ་རང་ཉིད་
གིས་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་ཁ་གསུམ་རིང་དང་ལྷག་པར་དུ་སྤྱི་ཚོགས་ཏང་མིའི་ནང་གི་སྐབས་འཆོལ་
རིང་ལྷགས་པ་(པོ་ཞེན་ཉི་ཐལ་དང་, སྤྱི་ལེ་ལན་, ཉའེ་ཉི་མོན་, ཀྲང་པ་མི་སྒྲུགས་)
དང་འཐབ་ཚད་བྱེད་སྐབས་སྤང་སྤྱོད་བྱས་ཐུང་བའི་གསར་བརྗེའི་མར་ཁེ་མི་རིང་ལྷགས་
གི་རྩ་བའི་རིགས་པ་དེ་ཆོ་ཉག་ཉག་བྱེད་དེ་རྩ་བ་ནས་སྤྱར་བ་རེད། དེར་རྟེན་དུ་ལྟོ་ཁའོ་
ཆོ་ཅི་རིང་ལྷགས་པས་”འཛམ་གླིང་ཡོངས་སུ་ཐལ་ཆེ་བའི་སྐབས་འཆོལ་རིང་ལྷགས་པ་(གོ་
ཅི་གཉིས་པ་ཉི་གོ་ཅི་མེར་པོ་བརྒྱད་པ)དང་འཕྱར་ཐུན་གྲུལ་རིམ་གྱི་སྤྱད་གཞུང་(སྤྱི་.....
ཚོགས་ཏང་མི་ལྷགས་པའི་འཕྱར་ཐུན་གྲུལ་རིམ་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་སྤྱད་གཞུང་བརྒྱད་པ)དང་
ཆབ་སྲིད་གི་ལག་ལེན་ཐོག་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་པ་དེ་ནི་, རྟེན་དབང་དུ་བྱུང་བ་ཅིག་མ་
རེད།

འཛམ་གླིང་ཡོངས་སུ་ཉིན་བཞིན་འཕེལ་རྒྱས་འཕྱོ་བའི་སྤྱིར་བཏང་གི་འཕྱར་མེད་...
གྲུལ་རིམ་གྱི་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་སྤྱི་དང་, ལྷག་པར་དུ་ཀྲང་ཁལ་རིང་ལྷགས་གི་ལས་
འགུལ་གིས་, “ཁའོ་ཆོ་ཅི་རིང་ལྷགས་”གི་རིགས་པའི་གཞུང་ལྷགས་ཐོག་གི་ནོར་འཁྲུལ་ལ་
དབྱེ་ཞིབ་དང་དེ་ཐེར་འདོན་མ་བྱས་ན་གཏན་ནས་འགྲིག་གི་མ་རེད། བྱེད་པར་དུ་ཞི་
བདེ་རིང་ལྷགས་དང་སྤྱིར་བཏང་གི་“དམངས་གཙོ་རིང་ལྷགས་”དེ་འཛམ་གླིང་ཐོག་དུ་དྲང་
ཞེ་དགས་དར་བྱུང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་, བསམ་པའི་སྐབས་རྒྱ་དེ་ཆོས་མར་ཁེ་མི་རིང་
ལྷགས་གཡོ་རྒྱུ་རྩ་ནས་བྱེད་བསམ་གྱི་མེད་ནའང་, ཁའོ་ཆོ་ཅིའི་གསར་དང་བྱེད་དེ་
འདྲ་བར་, བཅན་རྒྱལ་རིང་ལྷགས་གི་འགལ་བའི་གཏིང་ཟབ་གི་རིང་བཞིན་དེ་དང་བཅན་
རྒྱལ་རིང་ལྷགས་གི་དབང་གིས་གསར་བརྗེའི་གོ་སྐབས་ཐོག་དུ་མེད་པར་ཡོང་རྒྱུ་དེ་.....
འགྲེལ་ཐུགས་བྱེད་གི་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གིས་ངེས་པར་དུ་དེ་འདྲ་བྱེད་དགོས་གི་རེད། དེར་
རྟེན་འཕྱར་མེད་གྲུལ་རིམ་གྱི་སྤྱད་ཏང་གིས་ངེས་པར་དུ་བསམ་པའི་སྐབས་རྒྱ་དེ་ཆོ་དང་
འཐབ་ཚད་བྱས་ཏེ་, འཕྱར་ཐུན་གྲུལ་རིམ་གྱི་མགོ་སྐར་འོག་དུ་ཚུད་པའི་ལས་རིགས་རྒྱང་